

Enkonduko

Interlingvistiko ekestis kiel scienco stariganta normojn por helplingvoj, sed tra sia centjara historio ĝi estas komprenata pli kaj pli vaste, ĝenerale kiel interdisciplina sciencobranĉo inkludanta diversajn aspektojn de komunikado, lingvoplanandon kaj lingvonormigon, multingvecon, lingvopolitikon, tradukadon, sociolingvistikon, historion kaj literaturon de planlingvoj ktp. Tiu ĉi etendita koncepto ebligas al diversaj sciencistoj, esploristoj, societoj kaj organizaĵoj trakti interlingvistikon el la plej diversaj vidpunktoj kaj kunlaborigi specialistojn pri multaj koncernaj kampoj. La larĝe difinata kompreno kaj malfermas al interlingvistiko novajn horizontojn, kaj ebligas pli profundan specialiĝon en unuopaj aspektoj.

Ekde kiam interlingvistiko estas instruata kiel studobjekto, la enhavo de la lecionoj esence dependas de la kompetenteco de la koncerna instruanto, ekz. lingvistika, historia, informadika, pedagogia – estas praktike neeble, ke unu persono estu „universala geniulo“ sperta pri ĉiuj najbaraj disciplinoj. La ideala solvo estus kompetenta instrukolektivo – tio koncernas ankaŭ la kompiladon de lernetekstoj.

Mi akiris pozitivajn spertojn kun la interlingvistikaj studoj en Poznano, kiuj estas unikaj en tiu senco, ke la „studentoj“ estas ofte mem lingvistoj aŭ/kaj alifakaj specialistoj, ili mem havas specifajn interesojn, preferojn kaj dezirojn, kiujn mi volonte respektas kaj pliriĉigas la kursenhavon kunlabore kun ili. Ilian intereson kaj orientiĝon montras i.a. iliaj skribaj laboraĵoj: plurajn mi elektis, redaktis kaj – kun la konsento de la aŭtoroj kaj bibliografiaj indikoj – uzis kiel bazon de lernetekstoj en tiu ĉi lernolibro, tiel ke ĝi estas respiegulo de tio, kion ni kune komprenas kaj deziras kiel kursenhavon. Tio kompreneble nek kovras kompletan interlingvistikan temaron, nek alportas detalan analizon de unuopaj temeroj.

La unua ĉapitro de la lernolibro montras la evoluon de la koncepto/difino de interlingvistiko kiel memstara disciplino, ekde „starigo de normo por helplingvoj“ ĝis la nuna larĝa kompreno praktikata en Poznano. Sekvas historio de interlingvoj ekde antikvaj tempoj, ekde lingvoj aramea, sanskrita kaj greka ĝis la latina, kiu estis internacia komunikadlingvo en Eŭropo ĝis la novepoko kaj kies vortprovizo daŭre vivas en ĝenerala eŭropeca vortprovizo, t. n. Standard Average European (ĉapitro 2). Mi bedaŭras mian nekompetentecon pri lingvoj kaj planlingvoj nehindeŭropaj.

Oni malofte konsciiĝas, ke etnaj lingvoj subiris intencan procedon de normigo/planado, por iĝi oficialaj lingvoj naciaj, literaturaj, instruaj k.s. Tipaj ekzemploj de tiuj procedoj estas menciataj en la tria ĉapitro: lingvoj romanĉa, norvega, novhebrea kaj indonezia. La kvara ĉapitro okupiĝas pri spontaneaj kaj certasence raraj interlingvoj: piĝinoj, ekstantaj kiel mikso de eŭropdevenaj koloniaj lingvoj (plej ofte portugala, hispana, angla kaj franca) kun lingvoj uzataj en ceteraj mondopartoj. La posteuloj de piĝinoj estas lingvoj kreolaj, parolataj jam kiel denaskaj, en pluraj landoj eĉ de plejmulto de la loĝantaro. Estas interese, ke la poznanaj studentoj, ĉefe denaskuloj franc-, portugal- kaj hispan-lingvaj,